

Deklaracija o pravima srednjoškolaca

usvojena u srpnju 2006

na Generalnoj Skupštini OBESSU-a, održanoj u Ohridu, Makedonija

Članak 1.

Pravo na udruživanje

- 1.1. Pravo na udruživanje na svim razinama obrazovanja mora biti zajamčeno zakonom.
- 1.2. U svakoj školi treba postojati zakonom priznato Vijeće učenika, demokratski izabrano od strane učenika. Svi učenici imaju pravo kandidirati se za izbore.
- 1.3. Srednjoškolci i Udruge srednjoškolaca trebaju imati pravo osnivanje Nacionalne organizacije srednjoškolaca.
- 1.4. Financijska sredstva, kapaciteti i podrška trebaju biti osigurani od strane škole, lokalnih i središnjih vlasti; kako bi Organizacije i Udruge srednjoškolaca pravilno funkcionirale. Ipak, ovo nikada ne bi trebalo ograničiti rad Udruga.
- 1.5. Organizacije srednjoškolaca na svim razinama obrazovanja trebaju imati mogućnost izvođenja svojih aktivnosti za vrijeme radnih dana tijekom školske godine.
- 1.6. Srednjoškolci moraju imati pravo okupljati se, prosvjedovati, demonstrirati i izražavati svoje mišljenje, kako u školi tako i van škole. Mora im biti dopušteno činiti to slobodno, i bez sankcija.

Članak 2.

Pravo na sudjelovanje

- 2.1. Srednjoškolci moraju biti uključeni u proces odlučivanja o svim pitanjima vezanima za školu. Ovo mora biti zajamčeno Zakonom.
- 2.2. Moć odlučivanja ne smije biti koncentrirana u rukama pojedinca; organi odlučivanja na svim razinama moraju biti reprezentativni i demokratski.
- 2.3. Kada je u pitanju proces odlučivanja u školi, onda mora postojati i Kolektivno tijelo koje donosi odluke, kao što je Školski odbor.
- 2.4. Srednjoškolci moraju imati utjecaja na sadržaj predavanja, metode nastave, nastavni plan i program i udžbenike.
- 2.5. Srednjoškolcima treba biti zajamčeno adekvatno, transparentno ocjenjivanje njihovog rada. Učenici imaju pravo na opće i kontinuirano ocjenjivanje. Uz to, učenici bi trebali imati priliku i ocjenjivati predavanja.
- 2.6. Srednjoškolci moraju imati jednak utjecaj na donošenje odluka u školi, kao i profesori.
- 2.7. Srednjoškolcima treba biti zajamčeno dovoljno vremena za učenje.

Članak 3.

Pravo na žalbu

- 3.1. Srednjoškolci trebaju imati pravo na žalbu u slučaju neadekvatnog ophođenja i pravo zahtijevati disciplinske mjere u slučaju ovakvih povreda. Žalbu treba preuzeti neka nepristrana struktura.
- 3.2. Bilo kakva žalba preko internih ili eksternih kanala ne smije; na bilo koji način naškoditi učeniku, podnosiocu žalbe.

Članak 4.

Građanska prava

- 4.1. Građanska prava se moraju odnositi i na sve srednjoškolce.
- 4.2. Obrazovanje mora biti zasnovano na uzajamnom poštovanju, razumijevanju, demokraciji, toleranciji i jednakosti. Školski sustavi će promovirati borbu protiv diskriminacije u svakom obliku, fašizma i ksenofobije. Srednjoškolci imaju pravo na sigurnu sredinu za učenje.
- 4.3. Privatnost osobnih informacija vezanih za učenike mora biti poštovana i informacije se mogu koristiti jedino uz eksplicitno odobrenje učenika.
- 4.4. Svi srednjoškolci moraju imati pravo pristupa parlamentarnom zaštitniku prava građana od samovolje državnih organa vlasti; zaduženome za obrazovanje.
- 4.5. Srednjoškolci moraju biti zaštićeni od svih vrsta iskorištavanja.

Članak 5.

Pravo na kvalitetno obrazovanje

- 5.1. Srednjoškolci moraju imati pravo na visokokvalitetno, nepristrano obrazovanje.
- 5.2. Treba postojati kvalitetno vrjednovanje na svim razinama obrazovanja.
- 5.3. Ne trebaju postojati nikakve naknade; bilo koje vrste. Srednje obrazovanje bi u potpunosti trebala financirati država.
- 5.4. Stručna praksa bi trebala osposobiti učenike da nađu posao u skladu sa svojim kvalifikacijama i interesima. Treba se konzultirati sa društvenim partnerima u procesima odlučivanja vezanima za stručnu praksu. Stručna praksa treba ostaviti trag fleksibilnosti pri daljnjem izboru posla.
- 5.5. Srednje obrazovanje treba omogućiti učenicima stjecanje praktičnih vještina i osposobiti ih za prenošenje teorije u praksu, u svom daljnjem obrazovanju i budućem(radnom) životu.
- 5.6. Škole bi trebale osigurati adekvatan materijal i tehnologiju potrebne za učenje.
- 5.7. Svaki tip srednjeg obrazovanja bi trebao sadržavati i opće obrazovanje.
- 5.8. Škola mora omogućiti posebne mjere za pomoć u slučajevima nedostatka znanja nastalog tijekom odrastanja ili prethodnog obrazovanja učenika. Ovo bi trebalo biti potpuno besplatno.
- 5.9. Svi dijelovi srednjoškolskog sustava su jednako važni i trebala bi imati jednaka prava i jednak status.
- 5.10. Na početku školske godine Školski odbor mora izdati pravomoćnu Odluku da se novi udžbenici moraju koristiti na predavanjima. Upotreba udžbenika ne smije se mijenjati iz ekonomskih, već iz edukativnih razloga.
- 5.11. Srednjoškolci moraju imati adekvatne i fleksibilne rasporede školskih sati i učenja tijekom svoga obrazovanja.

Članak 6.

Obuka

- 6.1. Stručna praksa (obuka) bi trebala osposobiti učenike da nađu posao u skladu sa svojim kvalifikacijama i interesima. Treba se konzultirati sa društvenim partnerima u procesima odlučivanja vezanima za stručnu praksu. Stručna praksa treba ostaviti trag fleksibilnost pri daljnjem izboru posla.

- 6.2. Škola je odgovorna za razdoblje prakse (izobrazbe) u eksternim kompanijama. Učenici se imaju pravo informirati na početku školske godine o aktivnostima koje će raditi i načinom na koji će biti ocjenjivani.
- 6.3. Učenici imaju pravo na održavanje treninga o pravima u radnoj sredini i sigurnosti na radnome mjestu.
- 6.4. Učenici na praksi se ne smiju smatrati zamjenom za zaposlene radnike.

Članak 7.

Pravo na pristup obrazovanju

- 7.1. Ne smiju postojati nikakve tehničke, financijske ili socio-kulturološke prepreke za srednje obrazovanje.
- 7.2. Mogućnost pristupanja visokom obrazovanju bi trebala biti dostupna svima koji su završili Srednjoškolsko obrazovanje. Kriterij za pristupanje visokom obrazovanju bi trebao biti fleksibilan i s ciljem poticanja uspjeha.
- 7.3. Od srednjoškolaca se ne treba tražiti specijalizacija(biranje smjerova) prije nego što su potpuno svjesni važnosti i doprinosa svoga izbora.
- 7.4. Školske ustanove moraju biti pristupačne za osobe sa invaliditetom i omogućiti im potpuno jednako obrazovanje kao i za učenike bez invaliditeta.
- 7.5. Uslijed bilo kakve stanke za vrijeme školovanja, učeniku se mora računati prethodno postignuti uspjeh u školi i ne smije izgubiti pravo na nastavak školovanja.

Članak 8.

Pravo na očuvanje kulturnog i osobnog identiteta

- 8.1 Svatko imati pravo na očuvanje vlastite kulturne baštine. Učenici koji govore jezik nacionalne manjine moraju imati mogućnost pohađanja nastave na svojem materinjem jeziku. Predmeti na jeziku nacionalne manjine bi se trebali ponuditi i učenicima koji čine većinu populacije; kao izborni.
- 8.2 Škola mora poštivati individualnost učenika. Jednakost u obrazovanju ujedno ne znači i jednolikost: učenicima treba biti dopušteno razvijanje vlastitih sposobnosti i osobnosti u smjeru kojim žele.

Članak 9.

Pravo na jednakost spolova

- 9.1. Razlike u vještinama učenika zasnovanim na društvenom određenju spolova bi trebalo biti izjednačeno putem obrazovnih metoda. Škole moraju aktivno raditi na jednakosti spolova u društvu.
- 9.2. Kako bi se došlo do obrazovanja koje zastupa jednakost spolova, spolovi ne smiju biti stereotipno predstavljeni u obrazovnom procesu.
- 9.3. Osoblje u Srednjoj školi mora biti zaposleno na osnovu kompetentnosti i sposobnosti, bez obzira na spol, vjeru, porijeklo, seksualno opredjeljenje, i tako dalje. I sve ovo zbog toga kako bi se učenicima prikazala reprezentativna slika društva u kome živimo; bogatog različitostima.

Članak 10.

Pravo na fleksibilnu školu

- 10.1. Državna vlast bi školi trebala dati fleksibilan okvir rada, definirajući osnovne pravce i minimalne zahtjeve.
- 10.2. Obrazovanje i učenje se ne trebaju promatrati samo kao nešto što se događa za vrijeme školske godine. Školski sustav bi se trebao prilagoditi tako da služi principima kontinuiranog obrazovanja. Učenici se trebaju naučiti da sami aktivno traže informacije, a ne samo da pasivno primaju znanje kroz predavanja; i treba im omogućiti uvjete za to.
- 10.3. Srednjoškolcima mora biti omogućeno stjecanje obrazovanja i kada su odsutni iz škole zbog bolesti ili nekog drugog legitimnog razloga.

Članak 11.

Pravo na odgovarajuću školsku sredinu

- 11.1. Srednjoškolci trebaju imati pravo na adekvatnu sredinu za obrazovanje. Zakon o kvalitetnoj radnoj sredini treba se odnositi i na škole.
- 11.2. Socijalna funkcija škola se treba uzeti u obzir, i ona treba biti očuvana.
- 11.3. Srednjoškolci moraju imati pravo na besplatno osiguranje tijekom boravka u školi i tijekom aktivnosti vezanih za obrazovni program. Također moraju imati pravo i na besplatnu medicinsku pomoć u slučaju nezgode tijekom školskih aktivnosti, a to uključuje i praksu kao dio obrazovnog programa.

Članak 12.

Pravo na informiranje i usmjerenje

- 12.1. Srednjoškolci imaju pravo na adekvatno informiranje o svojim pravima i mogućnostima, kao i o aktivnosti i strukturi obrazovanja.
- 12.2. Svim srednjoškolcima mora biti omogućeno usmjerenje i orijentacija po pitanjima koja ih zanimaju. Pomoć psihologa i pedagoga treba biti omogućena u školi.
- 12.3. Srednjoškolci trebaju biti obaviješteni o svim relevantnim činjenicama vezanim za njihovo obrazovanje i njegove procedure. Plan za svaki predmet koji se nalazi u programu bi trebao biti predstavljen učenicima prije početka svakog polugodišta.
- 12.4. Srednjoškolci imaju pravo pristupa svim vrstama informacija i znanja, bez cenzure ili bilo kakvih ograničenja.

Članak 13.

Interna pravila

- 13.1. U svakoj srednjoj školi bi trebao postojati skup internih pravila. Školski odbor ili školska zajednica odlučuju o sadržaju ovih pravila. U slučaju nekih nejasnoća, Školski odbor; a ne ravnatelj ili profesori, obrazlaže pravila.
- 13.2. Na početku svake školske godine pismena kopija ovih pravila treba biti podijeljena svim učenicima. Svaka promjena koju napravi Školski odbor ili školska zajednica u toku godine, također treba biti podijeljena na isti način.

Članak 14.

Pravo na globalno i društveno obrazovanje

- 14.1. Srednjoškolci imaju pravo na obrazovanje iz oblasti koje su važne za razumijevanje svijeta u kojem živimo, kao što su:
 - Međukulturalno obrazovanje,

- Seksualno obrazovanje,
- Obrazovanje koje promovira demokratsko sudjelovanje u društvu,
- Obrazovanje o životnoj sredini,
- Tolerancija i solidarnost,
- Društvene vještine,
- Raznovrsnost spolova i seksualnosti.

Podržano i usvojeno od strane Nacionalnog vijeća učenika Republike Hrvatske (NVURH) u Čakovcu dana 26. svibnja 2009. godine.